

16. Hofer A. The International Monetary Fund's Balance Sheet Approach to Financial Crisis Prevention and Resolution / A. Hofer // *Monetary Policy & The Economy*. - 2005. - Q1/2005. - P. 77-94.

17. Mathisen J. Using the Balance Sheet Approach in Surveillance: Framework, Data Sources, and Data Availability / J. Mathisen, A. Pellechio // *IMF Working Paper*. - April, 2006. - WP/06/100. - 40 p.

18. Кириченко О. О. Механізм регулювання міжнародної інвестиційної діяльності в умовах фінансової глобалізації /

О. О. Кириченко // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ : сб. науч. трудов. - Севастополь-Донецк : ДонНУ, 2009. - Т. 1. - С. 259-264.

19. Convergence in Emerging Europe: Sustainability and Vulnerabilities // *Regional Economic Outlook: Europe. Reassessing Risks* - [Washington, DC: International Monetary Fund], April 2008 - Ch. III. - P. 37-55.

О. Kyrychenko

USING FINANCIAL ANALYSIS BASED ON THE BALANCE SHEET APPROACH TO REGULATION OF INTERNATIONAL INVESTMENT IN FINANCIAL GLOBALIZATION

Article systematizes the existing knowledge concerning insufficiently explored in the economic literature financial analysis based on the balance sheet approach and explores the prospects for using this analytical framework in Ukraine for the regulation of international investment activity under conditions of financial globalization at the macro level.

Key words: financial analysis based on the balance sheet approach, international investment activity, financial globalization, foreign financial assets and liabilities, international investment position.

© О. Кириченко

Надійшла до редакції 03.11.2011

УДК 330.341.1/.524.005:338.432

ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ОНОВЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

ОЛЕГ КЛОКАР,

кандидат економічних наук, доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
Білоцерківського національного аграрного університету

У статті визначено та проаналізовано основні етапи техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу аграрного сектора економіки. Акцентовано увагу на реалізації кожного з етапів на базі колишніх районних та обласних технічних парків із забезпеченням їх істотної матеріальної підтримки. Це сприятиме розробці довгострокової політики ефективного відтворення ресурсного потенціалу агросфери.

Ключові слова: аграрний сектор економіки, техніко-технологічне оновлення, матеріально-технічний потенціал, районні й обласні технічні парки, сільськогосподарська техніка та обладнання.

Постановка проблеми. Використання сучасних технологій сільськогосподарського виробництва, реалізація конкурентоспроможної продукції аграріями неможливі, передусім, без техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу аграрного сектора економіки. Проте відсутність комплексної державної підтримки щодо забезпечення переоснащення машино-тракторного парку сільськогосподарських підприємств негативно позначилася на всіх показниках їхньої діяльності. Так, знос основних засобів за останні 20 років перевищив 80 %, а їхня кількість за цей період скоротилася більш ніж у 10 разів [10, с. 363]. Такі негативні результати фінан-

сово-господарської діяльності господарюючих суб'єктів аграрного сектора економіки істотно загальмували розвиток сільських територій у цілому. Тому актуальним питанням на сучасному етапі розвитку сільського господарства є оновлення матеріально-технічної бази підприємств.

Останні дослідження і публікації, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідження вищевказаної проблеми проводили: І. Гришин, С. Ілляшенко, Ю. Каракай, П. Микитюк, М. Петрина, О. Пічкур, С. Покропивний, Л. Федулова, М. Пашута та ін. [1; 3-8; 11]. При цьому було визначено основні засади формування матеріально-технічної бази сільсько-

№ 7 (114) листопад-грудень 2011 р.

господарських підприємств. Проте проблема підвищення ефективності оновлення вказаної складової в контексті трансформації соціально-економічних відносин в агросфері потребує подальшого дослідження.

Метою статті є визначення заходів техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу агросфери.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити такі **завдання**: розкрити зміст техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу; визначити та проаналізувати провідні складові техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу господарюючих суб'єктів аграрного сектора економіки; сформулювати заходи щодо ефективного техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу агросфери.

З метою вирішення вищезазначених завдань нами використовувалися діалектичний, абстрактно-логічний, системно-структурний методи дослідження.

Виклад основного матеріалу. У результаті аналізу нами встановлено, що існують різні підходи до трактування змісту техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу в аграрному секторі економіки. Вони подібні та відрізняються тільки окремими особливостями. Так, більшість науковців і практиків трактують цю категорію як комплексний процес розробки та впровадження з урахуванням впливу зовнішніх і внутрішніх чинників, нових технічних і технологічних підходів до виробництва, модернізації, переоснащення та оновлення техніки, машин, обладнання й інших складових, що забезпечують ефективну діяльність сільськогосподарських підприємств [1, с. 205; 2, с. 214; 3, с. 12; 4, с. 15]. Ураховуючи вищевказаний підхід, нами сформульовані основні етапи техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу аграрного сектора економіки (рис. 1).

Рис. 1. Основні етапи техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу аграрного сектора економіки (складено автором).

Як показано на рисунку, техніко-технологічне оновлення матеріально-технічного потенціалу аграрного сектора економіки має базуватися на визначенні відповідальних за цей процес юридичних і фізичних осіб усіх організаційно-правових форм; тісній співпраці науково-дослідних і виробничих структур; реформуванні відносин власності ремонтно-транспортних і постачальницьких підприємств; створенні розгалуженої мережі посередницьких структур, розташованих поблизу своїх споживачів; розвитку прямих зв'язків між виробниками та споживачами матеріальних і технічних засобів; організації гарантійного обслуговування, ремонту, оренди техніки та обладнання, послуг із їх використання, розвитку лізингу та інших видів і форм кредитних відносин тощо.

На наш погляд, усі названі заходи повинні сприяти комплексному оновленню всієї матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств.

Проте найбільш вагомим складовою серед вищевказаних є визначення відповідальних за техніко-технологічне оновлення матеріально-технічного потенціалу юридичних і фізичних осіб усіх організаційно-правових форм. Так, до таких суб'єктів належать: міністерства, відомства, обласні, місцеві та районні управління, спілки аграріїв, сільськогосподарські підприємства, фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності тощо. Тому формування на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях їхніх цільових завдань повинно включати, насамперед, такі заходи:

- створення машино-тракторних станцій (парків) на базі колишніх управлінь сільськогосподарської техніки (цей процес має керуватися Міністерством аграрної політики - його обласними, місцевими та районними підрозділами й управліннями до вирішення поставленого завдання);
- формування прямих зв'язків між їх виробника-

ми та споживачами сільськогосподарської техніки завдяки скороченню ланцюга посередників (останнього досягають, коли постачання матеріально-технічних ресурсів здійснюється за схемами: завод - товаровиробник; завод - дилер - товаровиробник; завод - агротехсервісні структури - товаровиробник; завод - лізингові компанії - товаровиробник);

- розвиток вітчизняного агропромислового машинобудування та організація його ринку (машинобудівні заводи та інші підприємства-виробники матеріально-технічних ресурсів розвивають фірмове технічне обслуговування на основі створення ринкової інфраструктури: технічних центрів, дилерських та прокатних пунктів, машинно-технологічних одиниць, фірмових магазинів);

- формування лізингових та інших видів кредитних відносин щодо технічного та технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу (створення державних цільових програм щодо компенсації частини відсотків за кредитами та лізинговими операціями) тощо.

Уважаємо, що всі вищенаведені заходи сприятимуть посиленню державної підтримки техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу господарюючих суб'єктів аграрного сектора економіки всіх організаційно-правових форм. Проте їх реалізація можлива лише за умови забезпечення необхідними фінансовими та трудовими ресурсами господарюючих суб'єктів агросфери й виділення пріоритетних напрямів цієї діяльності та взаємодії в ній науково-дослідних установ і господарюючих суб'єктів. Так, провідними фінансовими джерелами щодо оновлення матеріально-технічного потенціалу є капітальні вкладення, а трудовими - співробітники науково-дослідних установ та підприємств. Проте в ринкових умовах господарювання вони формуються переважно за рахунок власних ресурсів сільськогосподарських підприємств, а також усіх форм та видів кредитів.

Оскільки розмір власних ресурсів суттєво залежить від обсягу, структури та ціни реалізації продукції, то слід забезпечувати максимальні обсяги її продажу за економічно обґрунтованими цінами. Тобто в цьому випадку, на наш погляд, підтримання конкурентоспроможної ціни продукції має забезпечуватися за рахунок державних і приватних важелів

впливу (орієнтація на експорт сільськогосподарської продукції не лише на європейський, але й на азійський ринки збуту, забезпечення виробництва та реалізації переважно кінцевої продукції, а не тільки сировини тощо). Разом із тим, загальнодержавні капіталовкладення повинні спрямовуватися переважно на фінансування великих програм соціально-економічного розвитку.

Отже, реформування зовнішньоекономічної діяльності в аграрному секторі економіки повинно базуватися на чітких умовах. Так, сальдо зовнішньоекономічної торгівлі залежить, насамперед, від потужності наукового потенціалу, що повинен сприяти виробництву конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції. Також доцільним є активний розвиток торгівлі між високорозвинутими країнами, передусім, наукомісткою продукцією. Останньою умовою є міжнародний поділ праці щодо внутрішньогалузевих, а не міжгалузевих зв'язків.

До того ж формування *трудового наукового потенціалу агросфери* невід'ємно пов'язано з *виділенням пріоритетних напрямів її наукової діяльності та взаємодією в ній науково-дослідних установ і господарюючих суб'єктів*. На наш погляд, розвиток науки в цьому напрямі слід здійснювати за таким основним пріоритетом, як *конкурентна боротьба в наукоємних напрямках виробництва продукції*, що надає переваги окремим господарюючим суб'єктам агросфери. Разом із тим, завдяки інтеграції у світовий науковий простір системи підготовки та перепідготовки наукових кадрів зберігається актуальність досліджень і забезпечується *розвиток систем інтелектуальної власності, торгівля нематеріальними активами*. Також залучення *іноземних фінансових ресурсів щодо науково-дослідної роботи в аграрному секторі економіки* на території України забезпечить участь і розподіл наукових результатів усіх інвесторів агросфери. Як наслідок, розвиватиметься *система кооперованих, спільних досліджень у техніко-технологічному плані матеріально-технічного потенціалу аграрного сектора економіки* за участю вчених різних країн.

Урахування всіх вищевказаних пропозицій сприятиме реалізації ефективних заходів щодо техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу агросфери (табл. 1).

Таблиця 1. - Заходи підвищення ефективності взаємодії науково-дослідних установ і суб'єктів господарювання в аграрному секторі економіки*

№ п/п	Захід	Макрорівень	Мікрорівень
1.	Розробка та реалізація програми співпраці між усіма господарюючими суб'єктами агросфери	+	+
2.	Фінансування вищевказаної програми	+	+
2.	Визначення потреб замовників інноваційних послуг	+	+
3.	Призначення відповідальних за виконання конкретних проектів науково-дослідних установ	+	+
4.	Формування контингенту співробітників науково-дослідних установ для виконання конкретних замовлень	-	+
5.	Визначення чітких термінів реалізації кожного наукового проекту	+	+
6.	Розробка та апробація нової техніки й технологій у науково-дослідних установах та господарствах	-	+
7.	Аналіз результатів випробувань обладнання, урахування та корегування недоліків	-	+
8.	Оцінка економічного ефекту від упровадження нової техніки та технологій	+	+

*Складено автором.

Вищевказані заходи передбачають: розробку та реалізацію програми співпраці між усіма господарючими суб'єктами агросфери; фінансування вищевказаної програми; визначення потреб замовників інноваційних послуг; призначення відповідальних за виконання конкретних проектів науково-дослідних установ; формування контингенту співробітників науково-дослідних установ для виконання конкретних замовлень; визначення чітких термінів реалізації кожного наукового проекту; розробку та апробацію нової техніки і технологій у науково-дослідних установах та господарствах; аналіз результатів випробувань обладнання, урахування та корегування недоліків; оцінку економічного ефекту від упровадження нової техніки та технологій тощо.

Усі зазначені вище заходи повинні базуватися на високих кінцевих результатах і виправданні очікувань замовників техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу в агросфері.

Єдиним показником щодо економічної ефективності будь-яких техніко-технологічних інновацій та взаємодії в них усіх господарюючих суб'єктів агросфери є економічний ефект, що характеризує абсолютне перевищення (у вартісному вираженні) очікуваних або фактичних результатів над сукупними витратами щодо його досягнення. Залежно від обсягу та структури поставлених завдань економічний ефект можна й слід розраховувати на макро- (сукупний ефект з урахуванням умов використання інновацій) і мікро- (кінцевий ефект у межах окремого замовника та споживача нововведень) рівнях.

Економічний ефект на макрорівні визначається завдяки порівнянню результатів безпосередньо на місці застосування техніко-технологічних нововведень і всіх витрат на їх розробку та впровадження. Він відображає ефективність певної групи інноваційних розробок та їхній вплив на загальний соціально-економічний розвиток держави. Разом із тим, економічний ефект на мікрорівні, що визначається на окремих етапах розширеного відтворення (наука - виробництво - використання), забезпечує оцінку ефективності певних технічних і технологічних нововведень у контексті бізнес-інтересів їх різних розробників і споживачів.

Проте всі вищевказані нововведення повинні, передусім, оцінюватися за конкретними показниками розвитку аграрного сектора економіки та відтворення його ресурсного потенціалу, а саме:

- за обсягом наукових розробок, у тому числі прикладних, та рівнем їх упровадження в порівнянні з іншими галузями;
- за кількістю і структурою науково-дослідних установ та їх співробітників, у тому числі тих, що займаються прикладними дослідженнями порівняно з іншими видами економічної діяльності;
- за обсягом фінансування науково-дослідної роботи в галузі, у тому числі за їхніми окремими джерелами та видами (державні кошти, фінансові ресурси інвесторів, власні кошти науково-дослідних установ і суб'єктів господарювання тощо) в порівнянні з іншими галузями;
- за терміном окупності наукових розробок, у тому числі за їхніми складовими, порівняно з іншими видами економічної діяльності;
- за інтенсивністю техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу (за основними складовими, видами економічної діяльності та в динаміці) в порівнянні з іншими галузями;

- за кількістю та вартістю основних засобів, у тому числі за їхніми видами та динамікою, порівняно з іншими видами економічної діяльності;

- за кількістю зношених основних засобів, у тому числі за їхніми видами та динамікою, в порівнянні з іншими галузями та ін.

Вищевказані показники забезпечать комплексну оцінку ефективності техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу аграрного сектора економіки. Разом із тим, не менш важливий вплив на вищевказаний процес має *реформування відносин власності ремонтно-транспортних і постачальницьких підприємств; створення розгалуженої мережі посередницьких структур, розташованих поблизу своїх споживачів; розвиток прямих зв'язків між виробниками та споживачами матеріальних і технічних засобів.*

Ураховуючи вищевказані підходи, у схемі реформування матеріально-технічного забезпечення аграрного сектора економіки ми маємо передбачити: збереження єдиної інфраструктури інженерно-технічного і технологічного виробництва (рівень господарюючих суб'єктів), створення на основі діючих районних технічних парків (сільгосптехнік) акціонерних товариств відкритого типу з правом участі в їх діяльності юридичних і фізичних осіб усіх форм власності (50 % власності має належати державі). Подібні заходи створення повинні бути в акціонерних товариствах обласного рівня, до яких можуть входити підприємства обласної й мікрорайонної спеціалізації, ремонтні заводи, товаровиробники.

Розвиток основних напрямів надійного матеріально-технічного забезпечення визначений Указом Президента України "Про заходи щодо забезпечення формування та функціонування аграрного ринку", що передбачає створення в сільській місцевості кредитних спілок, сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, інших суб'єктів господарювання із забезпечення товаровиробників матеріально-технічними ресурсами [6, с. 36; 7, с. 37]. Разом із тим, ринок матеріально-технічних засобів треба формувати в міру створення організаційно-правових та економічних умов розвитку товарного виробництва. У них повинно передбачатися право товаровиробника самостійно визначати форми організації матеріально-технічного забезпечення, вільного вибору партнерів.

Уважаємо, що вищевказані заходи повинні усунути нееквівалентний обмін сільськогосподарської й промислової продукції, що спровокувало значне зростання ступеня спрацювання основних засобів, зниження темпів науково-технічного прогресу [9, с. 3]; збільшити вартість основних засобів не лише за рахунок їх індексації, але й за умови додаткового уведення нових потужностей; зменшити витрати на ремонт і технічне обслуговування основних засобів тощо.

Крім цього, розвивати *розгалужену мережу посередницьких структур, розташованих поблизу своїх споживачів і сприяти формуванню прямих зв'язків між виробниками та споживачами матеріальних і технічних засобів* слід завдяки таким суб'єктам, як виробничо-технологічні структури (технопарки, інноваційно-технологічні центри, бізнес-інкубатори, інноваційно-технологічні та інжинірингові центри) тощо (рис. 2).

Викладений підхід забезпечить, передусім, цільовий і якісний розвиток інноваційної інфраструктури регіону. Зауважимо, що прогноз від вищезаз-

Рис. 2. Провідні структури комплексного техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу агросфери (адаптовано автором підхід П. Микитюка, Є. Харгадона [5, с. 186; 12, с. 15]).

начених та інших нововведень передбачений Державною цільовою програмою розвитку українського села на період до 2015 року (табл. 2). До ключових показників, які характеризують ефективність формування та відтворення матеріально-технічної бази в агросфері, належать: частка держави в придбанні технічних засобів; надання підтримки сільськогосподарським товаровиробникам для придбання сільськогосподарської техніки та облад-

нання вітчизняного виробництва; розробка методичних та науково-практичних рекомендацій щодо прискорення інноваційного розвитку системи інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу, нарощування його кадрового потенціалу; реконструкція спиртових заводів для виробництва біопалива тощо.

Проте участь держави в придбанні технічних засобів для сільськогосподарських підприємств ста-

Таблиця 2. - Прогнозовані показники формування та відтворення матеріально-технічної бази в Україні, 2008-2015 рр. [9, с. 63-65]

№ п/п	Показник	Значення показника, млн грн				
		Разом	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011-2015 рр.
1.	Частка держави в придбанні технічних засобів, %	5,5	5,3	5,2	5,2	5,7
2.	Надання підтримки сільськогосподарським товаровиробникам для придбання сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва	6,7	705,6 тис.	749,2 тис.	795,7 тис.	4,5
3.	Кількість суб'єктів системи інженерно-технічного забезпечення, охоплених заходами науково-технічного та методологічного супроводу, тис. од.	16,0	-	2,5	2,5	11,0
4.	Розробка методичних та науково-практичних рекомендацій щодо прискорення інноваційного розвитку системи інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу, нарощування його кадрового потенціалу, млн грн	68,0	-	2,0	2,0	64,0
5.	Реконструкція спиртових заводів для виробництва біопалива	180,0	17,0	20,0	22,0	121,0

новить менше 6 % від загальної кількості витрачених на цей процес коштів. На нашу думку, нинішня ситуація в цьому питанні потребує негайного корегування та зміни вектора державної техніко-технологічної політики в напрямі вітчизняних товаровиробників. Такий підхід збільшить обсяг державних закупівель сільськогосподарської техніки та технологій її виробництва й сприятиме активній організації гарантійного обслуговування, ремонту, оренди техніки та обладнання, послуг із їх використання, розвитку лізингу та інших видів і форм кредитних відносин в агросфері.

На нашу думку, особливого значення в системі технічного забезпечення АПК набуває лізинг - довгострокова оренда машин та обладнання при збереженні права власності на них за орендодавцем.

Фінансовий лізинг передбачає виплату протягом певного періоду своєї дії сум, які покривають повну вартість амортизації обладнання або більшу її частину, а також прибуток орендодавця. Операційний лізинг охоплює термін, менший за амортизаційний період об'єкта лізингу. Після закінчення дії угоди з фінансового лізингу його об'єкт може бути переданий у власність орендаря. Після закінчення дії угоди з операційного лізингу предмет договору може бути повернуто власникові або знову надано в оренду [8, с. 35; 11, с. 36].

Провідна роль лізингу в оновленні матеріально-технічної бази сільськогосподарських товаровиробників пов'язана з його потенційними можливостями для всіх користувачів цієї форми підприємницької діяльності, а саме:

- кредитування в натуральній (товарній), а не грошовій формі, що зменшує ризик неповернення коштів, оскільки за лізингодавцем зберігається право власності на передане майно. Тобто це майно є заставою. Тому в більшості розвинених країн лізингодавець не вимагає від лізингоодержувача жодних додаткових гарантій, що спрощує процедуру отримання майна в лізинг, ніж за умови оформлення кредиту;
- лізинг передбачає надання 100 % кредиту без обов'язкового першого внеску та інших початкових платежів, що забезпечує стабільне та безпроблемне, з фінансової точки зору, поновлення виробничих фондів;

- умови лізингу більш гнучкі порівняно з кредитом, бо дають змогу двом сторонам обрати вигідний механізм виплат;

- лізингове майно не обліковується лізингоодержувачем, не збільшує його активи і звільняє від сплати податків щодо цього майна;

- лізингові платежі включаються до складу валових витрат сільськогосподарських підприємств - платників податку на прибуток, що зменшує базу їх оподаткування;

- лізинг дає змогу отримати додаткові інвестиції від іноземних партнерів у вигляді машин та обладнання;

- до лізингових операцій залучаються значні кошти банків, страхових компаній, акціонерних товариств та інших фінансових установ, що перебувають безпосередньо в Україні;

- привабливість лізингу для сільськогосподарських підприємств пояснюється його потенційними можливостями для них. Так, наприклад, сільськогосподарські товаровиробники, які прагнуть придбати техніку, але не мають достатніх коштів для цього, можуть отримати її завдяки лізингу, на більш вигідних умовах, ніж за договором купівлі-продажу тощо.

Проте не менш важливою після здійснення лізин-

гових та інших орендних операцій є організація гарантійного обслуговування, ремонту, надання послуг з використання техніки та обладнання. Так, підприємства агропромислового комплексу, що забезпечують виробництво матеріально-технічних ресурсів, повинні розвивати фірмове технічне обслуговування завдяки формуванню ринкової інфраструктури: технічних центрів; дилерських та прокатних пунктів; машинно-технологічних одиниць; спеціалізованих магазинів. Вищевказані структури відповідальні за реалізацію технічних і хімічних засобів, технологічного обладнання, запасних частин та ремонтних матеріалів, організацію ремонту й технічного обслуговування машин протягом усього періоду експлуатації, відновлення та продаж частково спрацьованої техніки та забезпечення інших послуг ефективного використання техніки та обладнання.

Відповідно до Указу Президента України "Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки", ремонтні майстерні, машинні двори, пункти технічного обслуговування та прокату техніки колишніх колективних сільськогосподарських підприємств можуть бути реорганізовані в відокремлені господарюючі суб'єкти (на умовах оренди, або продажу в приватну власність із збереженням комплексної інфраструктури інженерно-технічних служб) [6, с. 36; 7, с. 37]. Також ремонтно-обслуговуючі підрозділи реструктуризованих сільськогосподарських підприємств можуть функціонувати як окремі підрозділи, якщо ці суб'єкти переходять до кооперативної форми господарювання; розподіляються між окремими галузями або виділяються в самостійні підрозділи при реформуванні за галузевою приналежністю; виділяються в окремі суб'єкти господарювання з наданням повної юридичної та економічної самостійності при створенні, передусім, фермерських господарств.

Техніко-технологічне оновлення матеріально-технічного потенціалу аграрного сектора економіки повинно базуватися на існуючих структурах місцевого, районного та обласного значення (колишніх районних й обласних технічних парків (сільгосптехнік) (рис. 3).

Рис. 3. Схема забезпечення ефективного комплексного техніко-технологічного оновлення матеріально-технічного потенціалу агросфери (складено автором).

Ефективне комплексне техніко-технологічне оновлення матеріально-технічного потенціалу аграрного сектора економіки, на нашу думку, доцільно забезпечувати через фінансування колишніх районних та обласних технічних парків (сільгосптехнік) або створення на їхній базі машинно-тракторних станцій із вагою фінансовою підтримкою вітчизняних та іноземних державних і приватних інститутів. Такий підхід сприятиме формуванню основних засад довгострокової техніко-технологічної політики в агросфері.

Не менш важливим завданням на рівні держави є впорядкування закупівлі іноземних технічних засобів. У першу чергу, слід купувати техніку, аналогі якої не виробляються в Україні, завдяки створенню спільних підприємств та одночасно забезпечувати їх фінансовою підтримкою. Як наслідок, поєднання цілеспрямованого імпорту зарубіжних технічних засобів зі збільшенням обсягів власного виробництва машин й обладнання, якістю, не гіршою від кращих світових зразків за сучасними технологіями, створить високу конкуренцію на технічному ринку та сприятиме відтворенню ресурсного потенціалу аграрного сектора економіки в цілому.

Висновки

Техніко-технологічне оновлення матеріально-технічного потенціалу аграрного сектора економіки повинно мати комплексний характер з урахуванням впливу зовнішніх і внутрішніх чинників, нових технічних і технологічних підходів до виробництва, модернізації, переоснащення та оновлення техніки, машин, обладнання й інших складових, що забезпечують ефективну діяльність господарюючих суб'єктів агросфери. Основні етапи такого оновлення: визначення відповідальних за цей процес юридичних і фізичних осіб усіх організаційно-правових форм; тісна співпраця науково-дослідних і виробничих структур; реформування відносин власності ремонтно-транспортних і постачальницьких підприємств; створення розгалуженої мережі посередницьких структур, розташованих поблизу своїх споживачів.

Реалізація цих та інших етапів повинна здійснюватися на базі колишніх районних й обласних технічних парків (сільгосптехнік) або створених на їх ос-

нові машинно-тракторних станцій із забезпеченням їх матеріальної підтримки вітчизняними та зарубіжними структурами всіх організаційно-правових форм. Такий підхід сприятиме розробці та реалізації довгострокової політики ефективного оновлення матеріально-технічної бази та ресурсного потенціалу всіх суб'єктів аграрного сектора економіки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гришин І. Я. Національна ідея тотальних інновацій та інформаційна технологія клієнт-сервер / І. Я. Гришин // Вісник УАДУ. - 2005. - № 2. - С. 205-208.
2. Друкер П. Ф. Бизнес и инновации / П. Ф. Друкер ; [пер. с англ.]. - М. : ООО "И.Д. Вильямс", 2007. - 336 с.
3. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком / С. М. Ілляшенко. - Суми : Університетська книга ; К. : Княгиня Ольга, 2005. - 324 с.
4. Каракай Ю. Роль держави у стимулюванні інноваційної діяльності / Ю. Каракай // Економіка України. - 2007. - № 3. - С. 14-21.
5. Микитюк П. П. Інноваційний менеджмент / П. П. Микитюк. - К. : Центр навч. літ-ри, 2007. - 400 с.
6. Петрина М. Базові умови створення інноваційної моделі розвитку економіки України / М. Петрина // Економіка України. - 2006. - № 8. - С. 35-40.
7. Пічкур О. Особливості інноваційної діяльності на сучасному етапі / О. Пічкур // Інтелектуальна власність. - 2005. - № 1. - С. 34-39.
8. Покропивный С. Инновационный менеджмент в рыночной системе хозяйствования / С. Покропивный // Экономика Украины. - 2005. - № 2. - С. 34-38.
9. Про затвердження Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року : за станом на 19 верес. 2007 р. / Кабінет міністрів України. - [офіц. вид.] - К. : Парлам. вид-во, 2007. - 125 с.
10. Сільське господарство України : статистичний збірник. - К. : Державний комітет статистики України, 2010. - 376 с.
11. Федулова Л. Розвиток національної інноваційної системи України / Л. Федулова, М. Пашута // Економіка України. - 2005. - № 4. - С. 35-47.
12. Харгадон Э. Управление инновациями, опыт ведущих компаний / Э. Харгадон ; [пер. с англ.]. - М. : ООО "Вильямс", 2007. - 304 с.

О. Klokar

TECHNICAL AND TECHNOLOGICAL UPDATE OF MATERIAL AND TECHNICAL POTENTIAL OF AGRARIAN SECTOR OF ECONOMY

Certainly and the basic stages are analysed tekhniko-technological update of material and technical potential of agrarian sector of economy. Attention is accented on realization of all foregoing stages on the base of former district and regional technical parks with providing of them substantial financial support. It will be instrumental in development of long-term policy of effective recreation of resource potential of agrosferi.

Key words: agrarian sector of economy, tekhniko-technological update, material and technical potential, district and regional technical parkas, agricultural technique and equipment.

© О. Клокар

Надійшла до редакції 19.10.2011

№ 7 (114) листопад-грудень 2011 р.